

Celuloidni Snježni leopard vs. papirnati Snježni leopard

PIŠE Petra Miočić Mandić

PROMO

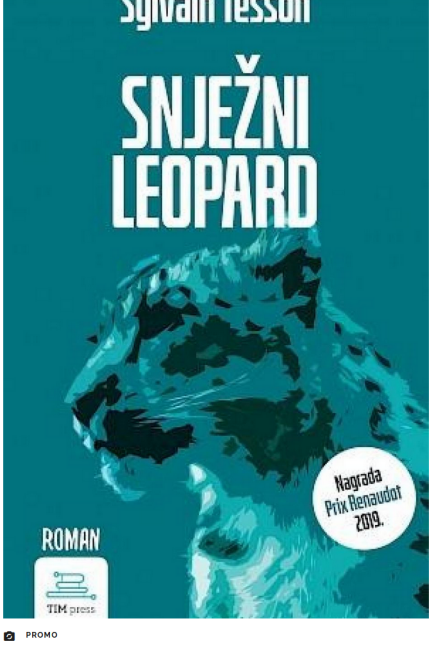
Radi se o atmosferskoj filmskoj meditaciji i potrazi za ostvarenje čijeg se krajnjeg cilja put pokazuje mnogo važnijim od lovine. U tom je, na radost filmofila, puno uspješniji od svoje literarne okosnice

Gotovo unisona ocjena onodobnih kritičara o 1978. objavljenju knjizi “Snježni leopard” američkog pisca, prirodoslovca, proučavatelja i štovatelja ostataka divljega života Petera Matthiessena kao “prekrasnom i brižljivo ispisanom izvještaju o istraživanju života u divljini, pitkom i bogatom poput pravog romaneskog dragulja” nije četrdesetak godina kasnije spriječila francuskog pustolova, new age bonvivana i putopisca Sylvaina Tessona da se u jednako naslovljenoj knjizi svojoj neizravnoj prethodnici naruga tvrdeći kako se njezin autor “nije bavio prirodom koliko samim sobom”. Zanimljiva opservacija jer sobom se, neusporedivo više nego Svetim gralom miroljubivih lovaca na divljinu, bavio i Tesson. I to na prilično nemaštovit, od korištenja izlizan i patetičnom brigom borca za očuvanje okoliša omotan, način.

Sylvain Tesson na premijeri filma SARAH MEYSSONNIER/REUTERS/PIXSELL

O Tessonovu stvarnom interesu za snježnog leoparda svjedoči i to što se gotovo mitska životinja u njegovu meditativnom dijalogu sa svijetom prvi put pojavljuje na 104, od nevelikih 176 stranica, a čak i nakon toga autor njegove blijede obrise koristi samo kao legitimaciju vlastitog iscrtavanja (valjda) pravednijeg i novodobnim filozofijama prilagođenijeg svijeta. Njegovo viđenje vlastite okoline i oblikovanje strukture teksta ne možemo ocijeniti posve pogrešnim ili neuspješnim jer Tesson nije uistinu tragao za snježnim leopardom ili kakvim drugim “božanstvom u obličju zvijeri,” a neobičnoj tročlanoj ekspediciji se pridružio na poziv njezina vođe, nagrađivanog francuskog fotografa Vincenta Muniera, da fotoaparatom zabilježeno pretvori u riječi, kad već zbog ozljede kralježnice ne može, poput fotografove zaručnice Marie i bivšeg studenta filozofije Lea, pomoći u prenašanju teške fotografske opreme po tibetskom visočju.

PROMO

Tessonov je zadatak, dakle, bilo vjerno praćenje Muniera, čovjeka čija je sudbina zapečaćena nakon što je kao dvanaestogodišnjak objektivom uhvatio srndaća i spoznao svu ljepotu i smirenje što proizlaze iz strpljivog promatranja divljine. I vjerojatno bi rukopis oblikovan da doslovno gazi stazom utabanom Munierovim otiscima i prati dinamiku njegova odnosa s promatranom prirodom bio umnogome zanimljiviji istinskim poznavateljima i zaljubljenicima u prirodu, no teško bi dosegao uspjeh ove metafizičke lamentacije o bitku, u Francuskoj objavljene u listopadu 2019., već nakon nekoliko tjedana prodane u 60.000 primjeraka, a potom, na krilima mini skandala uz nagradu Renaudot (dodijeljena je Tessonu mimo prethodno objavljenih nominacija), nošene do nevjerojatnih pola milijuna primjeraka i titule najprodavanije francuske knjige te godine. Takav je uspjeh poput Debyejeve sile djelovao i na ranije objavljenu Munierovu knjigu fotografija s ekspedicije čija je prodaja također naglo porasla, čime se nameće zaključak da čak i konzumenti kulturnog sadržaja radije čitaju jednoznačne i ne odveć duboke okrajke filozofije ekološke osviještenosti, nego da makar i na stranicama knjige prirodu promotre i njezinoj ljepoti, makar posve posredno, iskažu divljenje.

PROMO

A svijet je ionako, reći će Tesson, počeo kliziti nizbrdo kad smo ubrzali tempo i izgubili dragocjeno vrijeme za udivljenje i uživanje u njegovoj ljepoti. Iako su iz Europe doletjeli avionom, a njime su se poslužili i kako bi od velikog stigli do malog, dislociranog aerodroma, autor ispisuje tugaljivu žalopjku o rastužujućem djelovanju ubrzanja svijeta jer tek mu je nekoliko sati trebalo da prijeđe ono za što su Marku Polu bila potrebna četiri mjeseca i zato je sigurno propustio mnogo ljepote. U svojoj je kuknjavi, ipak, zaboravio da se i danas može kretati sporo, kao što je, kad promatrajući nepalsko stanovništvo odjeveno u plavu radnu, a ne šarenu “uobičajenu” odjeću proziva kinesku vlast i napredak za osiromašenje povijesti, s uma smetnuo da svijet ne treba biti muzej, pogotovo ne etnografski. Nisu, uz izuzetak nekoliko nespretnosti, promišljanja o potrebi za većom harmonizacijom odnosa čovjeka i prirode pogrešne, pažljivije raspisane i uz ponešto dubinske introspekcije mogle bi postati kosturom zanimljivog životnog uvjerenja, možda i ozbiljnijeg filozofskog djelca o ulozi budizma u podizanju ekološke svijesti stanovništva.

PROMO

Ovako, nažalost, ostaju na razini salonskog banaliziranja, istresana floskula o svijetu kakav bi mogao biti da ljudi nisu svojom prirodom ograničeni. Iako je “Snježni leopard”, mnogo više od traganja za životinjom ili praćenja fotografovih tragova u snijegu, trebao biti potraga za samim sobom, Sylvain Tesson u njoj se nije pronašao, a putujući kroz tekst izgubit će se i većina čitatelja. Bolje no u korpusu “književnog”, ovo djelce funkcionira kao siže kakvog filma, dokumentarca s naratorom čiji glas gledatelja uljulkuje u hipnotičko stanje potaknuto fascinantnim slikama snježne bjeline. Celuloidni su potencijal prepoznali i producenti kompanija Kobalann, Le Bureau i Paprika films, no izrada scenarija ipak je povjerena Munieru i njegovoj djevojci Marie Amignet. Paru je zajednički rad donio nominaciju za najbolji cjelovečernji dokumentarac na festivalu u Candemu, sama Amignet je, prema Varijetju, izvanrednom režijom zaslužila nominaciju u Cannesu, a “Snježni leopard” (ili “Baršunasta kraljica”, u engleskom prijevodu dostojnom kakve filmske dive) proglašen je najboljim međunarodnim dokumentarcem na festivalu u Santa Feu. Iako će film u službenu francusku distribuciju krenuti tek za koji dan, 15. prosinca, već po kadrovima korištenim u spotu “We are not alone” Nicka Cavea i Warrena Ellisa, autora meditativne, sadržaju komplementarne zvučne kulise jasno je kako se radi o atmosferskoj filmskoj meditaciji i potrazi za ostvarenje čijeg se krajnjeg cilja put pokazuje mnogo važnijim od lovine. U tom je, na radost filmofila, puno uspješniji od svoje literarne okosnice.